

Jaarverslag 2012

STICHTING PENSIOENFONDS VAN DE KAS BANK

Jaarverslag 2012

Jaarverslag 2012

Inhoudsopgave

Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK	1
Woord van de voorzitter	3
Karakteristieken van het Pensioenfonds	5
Verslag van het Verantwoordingsorgaan	14
Verslag van de Visitatiecommissie	15
Verslag van het Bestuur	17
Jaarrekening	35
Balans	36
Staat van baten en lasten	37
Kasstroomoverzicht	38
Toelichting behorende tot de jaarrekening	39
Overige gegevens	60
Actuariële Verklaring over het jaar 2012	61
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	63

Jaarverslag 2012

Woord van de voorzitter

Ook in 2012 stonden pensioenfondsen weer volop in de schijnwerpers. Of het nu ging om het doorvoeren van kortingen, de hoogte van de kosten van de uitvoering of het wel of niet verantwoord beleggen, we waren als sector in het nieuws. Zijn pensioenen nu populair of is het een onderwerp dat gemakkelijk scoort in de politiek en in de verschillende talk shows? Uit onderzoek van TNS NIPO van begin 2012 bleek dat het merendeel van de Nederlanders nog steeds volledig pensioen onbewust is. Gegeven de publiciteit die de sector in de afgelopen jaren heeft gekregen, is dit een opvallende, maar ook zorgelijke constatering.

Begin 2012 moesten ruim honderd fondsen een kortingsmaatregel aankondigen. Het was een unieke situatie dat op een dergelijke grote schaal mogelijk in de opgebouwde aanspraken van deelnemers moest worden ingegrepen, omdat fondsen niet meer zelfstandig in staat bleken om hun financiële positie te versterken. Door goede beleggingsresultaten gedurende 2012 en de introductie van een aangepaste (hogere) rekenrente verbeterde de financiële positie van veel van de fondsen. Uiteindelijk hebben ruim zestig fondsen daadwerkelijk een korting doorgevoerd per april 2013. Deze was in bijna alle gevallen lager dan oorspronkelijk was aangekondigd. Desondanks werden de pensioenen van circa 5,6 miljoen deelnemers en gepensioneerden gekort.

Ook veel van de deelnemers van de fondsen die niet hebben gekort, merken de slechte financiële positie van de fondsen, hun pensioenen worden namelijk niet meer geïndexeerd. Hierdoor groeien de pensioenen niet mee met de inflatie (in Nederland net onder de 3%) en worden pensioenen minder waard. Al met al moeilijke boodschappen, terwijl de beleggingsresultaten van de meeste fondsen indrukwekkend zijn. Dat maakt de boodschap alleen maar moeilijker uitlegbaar.

Ons eigen fonds heeft begin 2012 ook een kortingsmaatregel aangekondigd. Doordat de financiële positie ultimo 2012 was verbeterd, was er voor ons geen noodzaak om deze kortingsmaatregel begin april ook daadwerkelijk te effectueren.

In 2012 was er meer duidelijkheid uit Den Haag over de hervorming van het Nederlandse pensioenstelsel. De invoering van de regels rondom de hervorming zijn een jaar uitgesteld, naar 1 januari 2015. Rond de zomer zullen de eerste contouren van het gewijzigde stelsel gepubliceerd worden. De hervorming moet het Nederlands stelsel

Jaarverslag 2012

sterker en minder gevoelig maken voor fluctuaties op beurzen en steeds hoger wordende overlevingskansen. Het uitstel leidt echter wel tot onduidelijkheid binnen de sector. Wij hopen dan ook op snelle duidelijkheid zodat de voorbereidingen op de invoering van het gewijzigde stelsel ook echt kunnen starten.

Zo blijft de sector in beweging, zoekende naar het beste en meest toekomst vaste systeem. Of dat gevonden wordt, zal moeten blijken. Wij als bestuur volgen de ontwikkelingen op de voet, zullen de impact analyseren en passende acties nemen. Alles in het belang van u, als deelnemer van ons fonds.

Jaarverslag 2012

Karakteristieken van het Pensioenfonds

Profiel

Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK (hierna: Fonds), statutair gevestigd in Amsterdam is opgericht op 8 december 1953. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41200423. Het Fonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie. Het Fonds heeft tot doel uitvoering te geven aan de pensioenreglementen. De laatste statutenwijziging was op 17 november 2010.

Organisatie, peildatum 31 december 2012

Bestuur

Werkgeversvertegenwoordigers	functie	einde zittingsperiode
M.R. Stoffels	voorzitter	geen
R. Buisman	plv. secretaris	geen
J.T. Stuker	lid	geen
Werknemersvertegenwoordigers		
R.W. Dieker	secretaris	2014
A.N.P. de Wit	plv. voorzitter	2018
P.H. Valk-Noordbruis	lid	2016

Verantwoordingsorgaan en Deelnemersraad

Werkgeversvertegenwoordigers		
J.T. Bijker	voorzitter Verantwoordingsorgaan	geen
J.H. Bobeldijk		geen
Gepensioneerden		
H.A. Bolsenbroek, tevens lid Deelnemersraad		geen
N. van Leeuwen, tevens lid Deelnemersraad		geen
Deelnemers		
M. Pover, tevens lid Deelnemersraad	voorzitter Deelnemersraad	geen
R.F. Kok, tevens lid Deelnemersraad		geen

Visitatiecommissie

A. Heuzinkveld	geen
P. Molenaar	geen
E.A.W.M. Uijen	geen

Compliance Officer

C.W.N. van Pruissen	geen
---------------------	------

Ambtelijk Secretaris

D.J. Bannet	geen
-------------	------

Jaarverslag 2012

Structuur van het Pensioenfonds

Bestuur

Het Bestuur van het Fonds bestaat uit zes leden, drie werknemers- en drie werkgeversvertegenwoordigers. Gedurende 2012 hebben zich geen mutaties in het Bestuur voorgedaan. De heer De Wit is in 2012 herkozen als bestuurslid en is herbenoemd als plaatsvervangend voorzitter.

Deelnemersraad

De Deelnemersraad bestaat uit vier leden, twee actieve deelnemers en twee gepensioneerden. De heer Pover is in 2012 door de Deelnemersraad benoemd tot diens voorzitter.

De Deelnemersraad adviseert het Bestuur gevraagd of uit eigen beweging over aangelegenheden die het Fonds betreffen. In de Statuten van het Fonds is vastgelegd over welke voorgenomen besluiten van het Fonds de Deelnemersraad in ieder geval in de gelegenheid gesteld wordt advies uit te brengen. De Deelnemersraad heeft in het verslagjaar positief advies uitgebracht over de voorgenomen kortingsmaatregel (februari), het crisisplan en de wijzigingen in de ABTN (mei) en de Verklaring inzake de beleggingsbeginselen (december).

Op verzoek van de deelnemersraad heeft het Bestuur bevestigd, dat er in de jaren negentig geen sprake was van terug storingen vanuit het pensioenfonds naar KAS BANK.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden, te weten de vier leden van de Deelnemersraad aangevuld met twee leden die zijn voorgedragen door de werkgever. De opbouw is zo gekozen dat zoveel mogelijk wordt samengewerkt met de Deelnemersraad om overlapping te voorkomen. In 2012 is mevrouw J.T. Bijker toegetreden tot het Verantwoordingsorgaan. Zij vervangt de heer N.E. Tibboel. Mevrouw Bijker is tot voorzitter van het Verantwoordingsorgaan benoemd.

Het Verantwoordingsorgaan is bevoegd jaarlijks een algemeen oordeel te geven over:

- het handelen van het Bestuur aan de hand van het jaarverslag;
- de jaarrekening en andere relevante informatie, waaronder, indien van toepassing, de bevindingen van de Visitatiecommissie; en

Jaarverslag 2012

- het door het Bestuur uitgevoerde beleid in het afgelopen kalenderjaar.

In dit jaarverslag is het oordeel van het Verantwoordingsorgaan opgenomen over 2012.

Visitatiecommissie

De Visitatiecommissie bestaat uit drie leden, de heren A. Heuzinkveld (Manager Human Resources Koninklijke Gazelle N.V. en voorzitter Pensioenfonds Koninklijke Gazelle), mr. E.A.W.M. Uijen (Algemeen directeur bij Stichting Notarieel Pensioenfonds) en P. Molenaar RBA (Directeur van Allianz Global Investors).

De Visitatiecommissie is belast met het interne toezicht. De Visitatiecommissie beoordeelt de wijze waarop het Fonds wordt aangestuurd, de beleid- en bestuursprocedures en ook de risico's op de lange termijn. De commissie is samengesteld uit onafhankelijke deskundigen met bestuurlijke ervaring. De Visitatiecommissie rapporteert aan het Bestuur. Het Bestuur bespreekt de rapportage van de Visitatiecommissie met het Verantwoordingsorgaan.

De Visitatiecommissie heeft zich over 2012 specifiek gericht op de (nabije) toekomst van het Fonds, het uitbestedingsbeleid, het beleggingsbeleid van het fonds en de wijze waarop wordt omgegaan met risico's op de lange termijn. Daarnaast is de Visitatiecommissie geïnformeerd over de algemene gang van zaken binnen het Bestuur. De bevindingen van de Visitatiecommissie naar aanleiding van hun werkzaamheden zijn in dit jaarverslag opgenomen.

Jaarverslag 2012

Bestuurscommissies

Het Bestuur heeft commissies benoemd die het Bestuur ondersteunen bij de uitvoering van haar taken.

Beleggingscommissie

De Beleggingscommissie bestaat uit twee bestuursleden, te weten de heren A.N.P. de Wit (voorzitter) en J.T. Stuker. De heer R. Buisman is in 2012 afgetreden als lid van de Beleggingscommissie. Het Bestuur heeft in 2012 permanent een externe adviseur aan de Beleggingscommissie toegevoegd, de heer J. Molenaar van Towers Watson B.V.. Waar nodig kan de Beleggingscommissie andere externe adviseurs raadplegen.

De Beleggingscommissie doet tijdens vergaderingen van het voltallige Bestuur schriftelijk en/of mondeling verslag van haar activiteiten en van de beweegredenen achter haar adviezen aan het Bestuur.

Het Fonds heeft het vermogensbeheer van de beleggingen uitbesteed aan twee partijen, Delta Lloyd Asset Management N.V. (discretionair mandaat en beleggingsfondsen) en Insinger de Beaufort (discretionair mandaat). Het Fonds heeft met de individuele vermogensbeheerders afspraken gemaakt over de inrichting van de portefeuille en met welke benchmark de behaalde beleggingsresultaten worden vergeleken. In 2012 heeft de Beleggingscommissie een selectie voor een nieuwe vermogensbeheerder voor de return portefeuille uitgevoerd. Deze selectie is ondersteund door Towers Watson B.V.. Eind 2012 heeft het bestuur, op basis van deze selectie, besloten om Blackrock Investment Management aan te stellen als vermogensbeheerder voor de return portefeuille. Dit betekent dat Delta Lloyd Asset Management N.V. verantwoordelijk is voor het vermogensbeheer van de matching portefeuille en Blackrock Investment Management het vermogensbeheer van de return portefeuille voor zijn rekening neemt. Er is afscheid genomen van Insinger de Beaufort als vermogensbeheerder. De transitie heeft op 28 februari 2013 plaatsgevonden.

KAS BANK N.V. (hierna KAS BANK) voert de beleggings- en financiële administratie, waardoor de beleggingen onafhankelijk van de vermogensbeheerders worden geadmistreerd en gewaardeerd. KAS BANK rapporteert periodiek aan het Fonds onder meer over eventuele afwijkingen van de beleggingen met het verstrekte mandaat (compliance monitoring), over verschillen tussen de performance volgens de beleggingsadministratie en de vermogensbeheerder (performance measurement) en over de gelopen risico's in de portefeuille (ex post risicoanalyse).

Jaarverslag 2012

In 2012 heeft de Beleggingscommissie zich onder meer bezig gehouden met:

- het voeren van een beleggingsbeleid ten opzichte van de strategische benchmark;
- vaststellen van de strategische benchmark
- Asset & Liability Management
- het monitoren van de (risico's in de) beleggingsportefeuille;
- het aanpassen van de verklaring inzake beleggingsbeginselen;
- het monitoren van de externe vermogensbeheerders en
- het selecteren van een nieuwe vermogensbeheerder voor de returnportefeuille.

Communicatiecommissie

De Communicatiecommissie bestaat uit twee leden, de heer R.W. Dieker, voorzitter, en mevrouw P.H. Valk-Noordbruis. Zij worden hierin ondersteund door een medewerker van KAS BANK. De Communicatiecommissie doet tijdens vergaderingen van het voltallige Bestuur schriftelijk en/of mondeling verslag van haar activiteiten. Zij legt voorgenomen communicatie ter accordering voor aan het Bestuur.

De Communicatiecommissie heeft als doel het communicatiebeleid voor te bereiden en sturing te geven aan de uitvoering hiervan. In het communicatiebeleidsplan staat het algemene communicatiebeleid beschreven en wordt aangegeven welke communicatiemiddelen hiervoor worden ingezet. In dit plan wordt ook verklaard dat het Fonds alle wettelijke informatieverplichtingen nakomt. Naast het communicatiebeleidsplan wordt ieder jaar het communicatiejaarplan opgesteld.

In het voorjaar van 2012 heeft het Bestuur twee presentaties gehouden over de financiële situatie en de voorgenomen kortingsmaatregel. De presentaties zijn door ongeveer 200 deelnemers bezocht.

Tijdens de jaarvergadering op 5 juli 2012 heeft het Bestuur een toelichting gegeven op het jaar 2011 en de ontwikkelingen gedurende de eerste zes maanden van 2012. De jaarvergadering werd helaas niet druk bezocht.

In september 2012 heeft het Fonds al zijn actieve deelnemers in het Uniform Pensioenoverzicht geïnformeerd over hun per ultimo 2011 opgebouwde en op te bouwen pensioen bij het Fonds. Deelnemers hebben via de website van het Fonds

Jaarverslag 2012

(www.kasbank.enmijnpensioen.nl) actuele informatie beschikbaar over hun tot dan toe opgebouwde en op te bouwen pensioen bij het Fonds. Daarnaast heeft elke Nederlander via de website www.mijnpensioenoverzicht.nl met zijn DigiD de mogelijkheid om een overzicht te krijgen van de door hem opgebouwde en op te bouwen pensioenaanspraken bij alle (vroegere) werkgevers.

Daarnaast heeft het Bestuur de deelnemers van het Fonds in PF-Updates geïnformeerd over lopende zaken, waaronder

- de financiële situatie van het Fonds,
- de voorgenomen korting van de pensioenrechten per 1 april 2013,
- het opschorten en hervatten van de waardeoverdrachten,
- het opstellen van een crisisplan,
- de toeslagverlening en
- de ontwikkeling van een nieuwe pensioenregeling door de sponsor.
- De nieuwe voorzitter van het Verantwoordingsorgaan, mevrouw J.T. Bijker stelde zich in één van de PF Updates aan de deelnemers voor.
- Het Bestuur deed een oproep voor kandidaten voor de opvolging van de heer De Wit wiens zittingstermijn in het Bestuur eind 2012 afliep.
- Ook werden de deelnemers geïnformeerd over de politieke ontwikkelingen rondom de pensioenen, waaronder het Lenteakkoord, de toekomstige herziening van het pensioenstelsel en de verhoging van de AOW-leeftijd en de invoering van een nieuwe rentecurve voor het berekenen van de dekkingsgraad, de Ultimate Forward Rate (UFR) en de Wet versterking bestuur pensioenfonds.

Financiële commissie

De Financiële commissie bestaat uit twee leden, mevrouw P.H. Valk-Noordbruis, voorzitter, en de heer J.T. Stuker. Zij worden ondersteund door twee medewerkers van KAS BANK. De Financiële commissie doet tijdens vergaderingen van het voltallige Bestuur schriftelijk en/of mondeling verslag van haar activiteiten.

In 2012 heeft de Financiële commissie zich onder meer bezig gehouden met:

- het verzorgen van de financiële informatieverschaffing van het pensioenfonds, in het bijzonder de jaarrekening en de staten ten behoeve van de toezichthouder, in overeenstemming met van toepassing zijnde wet- en regelgeving;
- het opvolgen van de aanbevelingen van de externe accountant en de externe (certificerend) actuaaris; en

Jaarverslag 2012

- het aansturen van de pensioenuitvoering.

Risicocommissie

In de tweede helft van 2012 richtte het Bestuur de Risicocommissie op. De Risicocommissie bestaat uit twee leden, de heren R. Buisman, (voorzitter), en M.R. Stoffels. De commissie wordt hierbij ondersteund door een medewerker van KAS BANK. De Risicocommissie heeft tot taak namens het gehele Bestuur toezicht uit te oefenen op het risicobeheer verbonden aan de pensioenfondsactiviteiten.

De Risicocommissie doet tijdens vergaderingen van het voltallige Bestuur schriftelijk en/of mondeling verslag van haar activiteiten.

In 2012 heeft de Risicocommissie zich onder andere bezig gehouden met

- het opstellen van een statuut voor de commissie,
- het actualiseren van het procedurehandboek en
- het aanstellen van een consultant voor uitvoering van een data readiness onderzoek.

Klachtencommissie

De Klachtencommissie bestaat uit twee leden, te weten de heren M.R. Stoffels, voorzitter, en R.W. Dieker. De Klachtencommissie houdt zich bezig met het afhandelen van klachten. Klachten van deelnemers worden gemeld en geregistreerd bij het Pensioenbureau. Deze legt de klachten voor aan de Klachtencommissie. De Klachtencommissie komt bijeen zodra er een klacht is ontvangen en legt vervolgens verantwoording af aan het Bestuur.

In 2012 zijn er geen klachten ontvangen.

Compliance Officer

Het Fonds beschikt over een compliance charter, een gedragscode en een complianceprogramma. Alle als insiders aangemerkte personen hebben de gedragscode ondertekend. Insider zijn de leden van het Bestuur, de Deelnemersraad, het Verantwoordingsorgaan, de Visitatiecommissie, het hoofd Pensioenbureau, de ambtelijk secretaris, de leden van de verschillende commissies en de Compliance Officer van het Fonds. De leden van het Bestuur hebben ook opgave gedaan van hun relevante nevenfuncties.

Jaarverslag 2012

Pensioenbureau

Het Pensioenbureau ondersteunt het Bestuur bij de uitoefening van haar taken. Het Pensioenbureau is verantwoordelijk voor een aantal uitvoerende taken op de gebieden organisatie, pensioenreglementen en externe verantwoording. Daarnaast draagt het Pensioenbureau zorg voor de implementatie van bestuursbesluiten in de operationele organisatie en voor de communicatie met de afdeling Human Resources van KAS BANK en fungeert het Pensioenbureau als vraagbaak voor actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden.

In februari 2013 heeft het Bestuur besloten de taken van het Pensioenbureau onder te brengen in de Financiële commissie en de Communicatie commissie.

Ambtelijk secretaris

Sinds mei 2012 ondersteunt een ambtelijk secretaris het Bestuur bij het voorbereiden en de verslaglegging van alle vergaderingen van het Bestuur, de Beleggingscommissie en de vergaderingen van het Bestuur met het Verantwoordingsorgaan en de Deelnemersraad en alles wat daarmee samenhangt.

Externe ondersteuning

Onder meer ten behoeve van actuariële zaken, risicobeheersing op lange termijn en juridische ondersteuning maakt het Fonds gebruik van externe deskundigen. Mercer (Nederland) B.V. ondersteunt het Fonds bij actuariële zaken en risicobeheersing op lange termijn. Towers Watson B.V. ondersteunt het fonds op het gebied van vermogensbeheer.

Koepelorganisatie

Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK is aangesloten bij de Pensioenfederatie. De Pensioenfederatie behartigt namens meer dan 300 pensioenfonds de belangen van 5,6 miljoen deelnemers, 2,9 miljoen gepensioneerden en 8,3 miljoen gewezen deelnemers.

Circa 80% van alle werkenden is aangesloten bij een collectief pensioenfonds. De pensioenfonds van de Pensioenfederatie beheren samen circa 900 miljard euro.

Jaarverslag 2012

Kerncijfers

Per ultimo jaar

	2012	2011	2010	2009	2008
Aantal verzekerden					
Aantal deelnemers	757	759	763	829	862
Aantal slapers	822	796	762	732	704
Aantal pensioentrekenden	329	329	310	301	301
Totaal	1.908	1.884	1.835	1.862	1.867
Reglementvariabelen					
Toeslag actieven per 1 januari in %	1,25%	0,0%	1,0%	3,0%	1,5%
Toeslag inactieven per 1 juli in %	0,00%	0,0%	0,0%	0,0%	1,9%
Pensioenuitvoering (* 1.000 €)					
Feitelijke premie	8.262	7.687	8.115	14.887	7.485
Gedempte premie	6.169	5.650	6.435	7.636	n.v.t.
Kostendekkende premie	8.262	6.433	6.683	9.949	7.110
Pensioenuitvoeringskosten	714	567	705	495	431
Uitkeringen	4.296	4.122	3.998	3.880	3.839
Vermogenssituatie en solvabiliteit (* 1.000 €)					
Pensioenvermogen	15.719	-1.414	6.156	7.048	-10.642
Pensioenverplichtingen	205.385	189.024	160.953	140.961	136.338
Dekkingsgraad (%)	107,7%	99,3%	103,8%	105,0%	90,2%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2%	104,2%	104,2%	105,0%	105,0%
Vereiste dekkingsgraad	112,2%	112,7%	113,7%	115,1%	114,3%
Beleggingsportefeuille (* 1.000 €)					
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	-	215
Aandelen	50.955	46.832	51.741	42.949	32.334
Vastrentende waarden	159.502	124.745	112.079	91.230	84.288
Derivaten	8.201	14.870	1.078	-2.330	3.026
	218.658	186.447	164.898	131.849	119.863
Beleggingsperformance					
Beleggingsrendement in %	15,8%	10,9%	7,9%	12,4%	-10,7%
Benchmark in %	12,4%	0,7%	5,1%	12,7%	-9,2%

Jaarverslag 2012

Verlag van het Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, over het door het bestuur gevoerde beleid, alsmede over de beleidskeuzes voor de toekomst.

Het verantwoordingsorgaan is van mening dat het bestuur op een evenwichtige en juiste wijze de belangen van alle stakeholders in het afgelopen jaar heeft behartigd.

Wij complimenteren het bestuur met de open voorlichting van de deelnemers m.b.t. de dekkingsgraad en mogelijke afstempeling. In 2012 heeft het bestuur het verantwoordingsorgaan en de deelnemersraad regelmatig geïnformeerd en geconsulteerd over de lopende dossiers zoals:

- het toekomstige bestuursmodel,
- de ontwikkeling van de dekkingsgraad,
- de mogelijke gevolgen van de ontwikkeling,
- de (mogelijke) communicatie naar de stakeholders over de ontwikkeling van de dekkingsgraad en
- het herinrichten van het vermogensbeheerbeleid.

Wij hebben bij het bestuur in overweging gegeven of informatieverstrekking vanuit de pensioenadministratie van voldoende begrijpelijkheid is.

Het verantwoordingsorgaan vertrouwt erop dat het Bestuur in 2013 op dezelfde wijze de belangen van alle stakeholders zal behartigen.

Amsterdam, 31 mei 2013

Verantwoordingsorgaan van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK:

Jeannet Bijker

Erik Bobeldijk

Harm Bolsenbroek

Rob Kok

Nico van Leeuwen

Martijn Pover

Jaarverslag 2012

Verlag van de Visitatiecommissie

De Visitatiecommissie heeft in het voorjaar van 2013 de werkwijze van het Bestuur van het pensioenfonds van de KAS BANK over 2012 beoordeeld. Naast de algemene punten van die de Visitatiecommissie jaarlijks beoordeelt, heeft het Bestuur in het bijzonder verzocht om tijdens de visitatie aandacht te geven aan de wijze waarop het Bestuur omgaat met de vraagstukken die in de nabije toekomst op het Fonds afkomen.

In algemene zin is de Visitatiecommissie zeer te spreken over de ontwikkeling die het Bestuur in 2012 heeft doorgemaakt. Het Bestuur is duidelijk naar een volgende fase van volwassenheid opgeschoven. De aanbevelingen uit de vorige visitatie zijn grotendeels overgenomen. Met name de organisatie rondom bestuursvergaderingen, het instellen van commissies en de verschuiving van vooral operationele discussies naar een meer strategische aanpak zijn nu nadrukkelijk aan de orde. Hierdoor heeft het Bestuur duidelijk meer oog voor de zaken die het pensioenfonds als geheel betreffen.

Een punt van aandacht blijft, net als in voorgaande jaren, dat er een sterke verwevenheid is tussen de onderneming en het Bestuur van het pensioenfonds bij de uitvoering van werkzaamheden. De Visitatiecommissie acht dit onvermijdelijk, mede gezien de positie van de onderneming in de financiële sector en de expertise bij de onderneming. Wel is het vastleggen van afspraken aan te bevelen.

Het Bestuur doet er veel aan om pensioen onder de aandacht te brengen van de deelnemers en gepensioneerden. Het is niet eenvoudig om voor elkaar te krijgen dat dit onderwerp bewust in beeld komt bij de belanghebbenden. Er is veel aandacht voor een correcte communicatie en de commissie beveelt aan om nog eens actief na te gaan of aan alle verplichtingen op dit vlak wordt voldaan.

Transparantie is een belangrijk onderwerp, met name transparantie in de kosten die het pensioenfonds maakt voor zowel de pensioenadministratie en –uitvoering als voor het vermogensbeheer. De rapportage hierover kan worden verbeterd.

Belangrijke verbeteringen zijn bereikt in de uitvoering van het vermogensbeheer en het vastleggen van de afspraken met de externe vermogensbeheerders. De installatie van een beleggingscommissie en de benoeming van een extern adviseur is een belangrijke verbetering.

Voor de nabije toekomst wordt het Fonds geconfronteerd met een aantal onzekerheden. Het Bestuur is zich hier terdege van bewust. De gevolgen voor het pensioenfonds van de samenwerking met dwp Bank kunnen aanzienlijk zijn, maar zijn nog onduidelijk. Voor 2015 is geen verandering te verwachten.

Jaarverslag 2012

De afkoop van de toeslagverplichting door de werkgever is nog niet definitief geregeld. Het Bestuur is zich reeds aan het beraden op welke wijze deze afkoopwaarde in de reserves van het Fonds moeten worden opgenomen. De commissie constateert dat hierbij de evenwichtige belangenafweging een belangrijk gegeven is voor het Bestuur. Ook de nieuwe pensioenregeling is nog niet definitief ingevoerd. Voor zover het pensioenfonds bij deze discussie betrokken is, constateert de Visitatiecommissie wederom een vertegenwoordiging van de belangen van alle betrokkenen.

Oordeel en conclusie over het functioneren van het Bestuur

Wij zijn het Bestuur erkentelijk dat zij met ons intensief, constructief en open hebben willen spreken. De commissie heeft wederom een positieve indruk gekregen van het functioneren van het Bestuur. Het Bestuur en de organisatie van dit pensioenfonds zijn professioneel. Het Bestuur is ons inziens gegroeid naar een volgend niveau van volwassenheid. Naast operationele zaken komen nu ook meer strategische issues aan de orde.

De meeste aanbevelingen uit de visitatie over 2011 zijn door het Bestuur opgevolgd. De commissie heeft naar aanleiding van de besprekingen, bestudering van diverse stukken en op basis van de ontwikkelingen in de pensioensector wederom een aantal aanbevelingen gedaan, welke gedeeltelijk al door het Bestuur zijn opgepakt.

April 2013

De Visitatiecommissie:

Adriaan Heuzinkveld

Piet Molenaar, voorzitter

Eric Uijen

Jaarverslag 2012

Verslag van het Bestuur

Algemene ontwikkelingen

Ook 2012 is weer een bewogen jaar geweest voor de Nederlandse pensioensector. In februari 2012 moesten 103 Nederlandse pensioenfonds, waaronder ons eigen fonds, een voorlopig besluit tot korten in april 2013 met percentages tussen 0,5% en 7% aankondigen. De dekkinggraad van het pensioenfonds van de KAS BANK is in 2012 zo hersteld dat de aangekondigde korting van 1,2% niet doorgevoerd hoefde te worden in april 2013. Er blijven 68 fondsen over die wel de korting per april 2013 hebben doorgevoerd. De dekkinggraad van het Fonds dient volgens het herstelplan op 104% te staan per 31 december 2012, en op 104,2% per 31 december 2013. Door de goede performance die behaald is op de beleggingen en de invoering van de Ultimate Forward Rate (UFR) methode is de dekkinggraad boven de 104% gestegen waardoor de korting niet nodig was. Eind 2013 zal weer worden bekeken of en in welke mate er een korting benodigd is.

Op 10 december 2011 werd de beleidsregel financieel crisisplan gecommuniceerd naar alle Nederlandse pensioenfonds. Deze maatregel stelde dat alle pensioenfonds voor 1 mei 2012 een crisisplan moesten aanleveren bij DNB. Dit crisisplan moet beschrijven welke maatregelen een pensioenfonds op zeer korte termijn kan treffen als de dekkinggraad van het fonds zich op kritieke waarde begeeft. Het Fonds heeft dit crisisplan opgesteld en tijdig opgeleverd aan DNB. Daarnaast is het, conform de richtlijn, als bijlage, opgenomen in de ABTN.

Ultimo 2011 is de rekenrente aangepast door niet uit te gaan van de 31 december 2011 RTS op basis van de swapcurve maar van de gemiddelde RTS van alle handelsdagen in het vierde kwartaal van boekjaar 2011. In Q3 van 2012 werd hier de Ultimate Forward Rate (UFR) aan toegevoegd omdat na 20 jaar de markten minder liquide zijn. De UFR maakte, met een aantal andere maatregelen, deel uit van het septemberpakket. Andere maatregelen binnen het septemberpakket waren een adempauze voor de eis dat de premie dient bij te dragen aan herstel en de voorwaardelijke mogelijkheid om de noodzakelijke korting (in 2013) te spreiden (max 7% in 2013). De voorwaarden die hieraan verbonden zijn, zijn het verhogen van de pensioengerechtigde leeftijd, de invoering van het levensverwachtingsaanpassingsmechanisme en de aanscherping van het toeslagbeleid. De invoering van de UFR bij de vaststelling van de RTS leidde tot

Jaarverslag 2012

hogere dekkingsgraden en daarmee lagere kortingen in 2013 en een beperktere premiestijging.

Op 31 januari 2012 nam de Eerste Kamer het wetsvoorstel Koser Kaya-Blok aan. Hierin wordt beoogd een evenwichtige samenstelling van besturen van pensioenfonds te bevorderen en de medezeggenschap van belanghebbenden te regelen. Minister Kamp heeft dit meegenomen in zijn wetsvoorstel Versterking bestuur Pensioenfonds. Dit wetsvoorstel geeft pensioenfonds drie opties om hun bestuur in te richten: het paritaire bestuursmodel, het externe bestuursmodel en het gemengde bestuursmodel. Aangezien deze wet nog niet is goedgekeurd door Eerste en Tweede Kamer kunnen hier nog wijzigingen in optreden.

Naast alle nationale regelgeving werd in 2012 ook de impact van de European Markets Infrastructure Regulation (EMIR) op de Nederlandse pensioenfonds duidelijk. Deze Europese regelgeving, die in 2013 wordt ingevoerd, is ontstaan op een G20 vergadering over de oorzaken van de kredietcrisis. EMIR is de Europese tegenhanger van de Amerikaanse Dodd-Frank Act en heeft tot doel de handel en posities in derivaten transparanter en minder risicovol te maken. Ondanks het feit dat Nederlandse pensioenfonds een vrijstelling van een deel van de EMIR regelgeving hebben gekregen voor een periode van ten minste drie jaar, worden zij er toch door geraakt. EMIR zal voor ook voor ons, door de derivatenposities die wij aanhouden, een behoorlijke extra administratieve last betekenen.

Ontwikkelingen binnen Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK

In 2012 waren er veel zaken die de aandacht van het Bestuur van het Fonds vroegen. Naast de hiervoor beschreven ontwikkelingen en de reguliere bestuurstaken heeft het Bestuur ook in 2012 veel tijd gestoken in het voorstel van de sponsor om de pensioenregeling aan te passen. De beslissing hierover wordt in 2013 verwacht. Het Bestuur heeft zich in de discussie, conform haar taak, gericht op het toetsen van de financierbaarheid en uitvoerbaarheid van de voorgestelde regeling. Hiervoor heeft zij haar externe adviseur in 2011 opdracht gegeven tot een ALM-studie, die in 2012 is afgerond op basis van de huidige regeling.

De dekkingsgraad (verhouding tussen het eigen vermogen en de verplichtingen) van het Fonds bedraagt ultimo 2012 107,7% (ultimo 2011: 99,3%).

Jaarverslag 2012

Verloopstaat van de dekkingsgraad:

	Werkelijk	Herstelplan	Vershil
Dekkingsgraad per 31 december 2011	99,3%	102,6%	-/-3,3%
Nieuwe aanspraken	+0,5%	+0,9%	-/-0,4%
Uitkeringen	+0,0%	+0,1%	-/-0,1%
Toeslagverlening	+0,0%	-/-0,5%	+0,5%
Wijziging Rentetermijnstructuur, gevolgen TV*	-/-5,3%	+0,0%	-/-5,3%
Beleggingsresultaat	+13,9%	+0,9%	+13,0%
Overige oorzaken	-/-0,8%	+0,0%	-/-0,8%
Dekkingsgraad per 31 december 2012	107,7%	104,0%	3,6%

*Technische voorziening

Vooraf het beleggingsresultaat zorgt in 2012 voor een stijging van de dekkingsgraad.

De pensioenverplichtingen zijn met 8,7% gestegen tot € 205,4 miljoen ultimo 2012 (ultimo 2011: € 189,0 miljoen). De waarde van de beleggingsportefeuille steeg met 17,2% tot € 218,7 miljoen ultimo 2012 (ultimo 2011: € 186,5 miljoen). De belangrijkste reden voor de gestegen pensioenverplichtingen zijn de lage rente waartegen de verplichtingen contant gemaakt worden. De stijging van de beleggingen is enerzijds het gevolg van de ontvangen premies van de sponsor en anderzijds van de goede beleggingsresultaten over 2012. Het saldo van baten en lasten over 2012 bedroeg € 17,1 miljoen (2011: € -7,6 miljoen).

De financiële situatie van het Fonds was per 31 december 2012 zodanig verbeterd dat het Fonds per 1 april 2013 niet hoeft te korten. De dekkingsgraad lag met 107,7% ultimo 2012 boven de te behalen dekkingsgraad van het korte termijn herstelplan (104,0%). De dekkingsgraad per 31 december 2013 zal bepalen of het Fonds in 2014 tot korten moet overgaan. De dekkingsgraad moet per die datum minimaal 104,2% zijn.

De dekkingsgraad op basis van de marktrente was per 31 december 100,8%. Het verschil tussen dekkingsgraad op basis van de dagcurve (marktrente) en de door DNB voorgeschreven rentecurve (UFR) is daarmee 6,9%.

Jaarverslag 2012

Dekkingsgraad Impact DNB Curve	Dec-12
Dekkingsgraad o.b.v. dagelijkse nominale rentetermijnstructuur	100.8
Impact 3-maands middeling	0.2
Impact Ultimate Forward Rate (UFR)	6.7
Dekkingsgraad	107.7

Beleggingen

De beleggingen van het Fonds bestaan uit twee deelportefeuilles, een matching en een return portefeuille. De matching portefeuille bedraagt 70% van de portefeuille, en is bedoeld voor het matchen van de verplichtingen van het Fonds en bestaat o.a. uit staatsobligaties, credits en rente derivaten. De return portefeuille bedraagt 30% van de portefeuille, en is bedoeld voor het behalen van extra rendement, en bestaat uit een aandelen portefeuille. De beleggingen werden in 2012 beheerd door Delta Lloyd Asset Management (omvang EUR 205.4 mln) en Insinger de Beaufort (omvang EUR 13.8 mln). KAS BANK verzorgt de afdekking van de valutarisico's.

In 2013 heeft het Fonds een rendement van 15,8% behaald. 3.7% daarvan is afkomstig van de rente overlay portefeuille. In 2012 vormde de rente overlay portefeuille geen onderdeel van de strategische benchmark. In onderstaande tabel is deze onderverdeling verder uitgewerkt.

Performance	Fonds	Benchmark
Totale performance	15.8%	12.4%
Totale performance exclusief rente overlay	12.1%	12.4%
Matching portefeuille	10.8%	11.1%
Return portefeuille	17.2%	15.3%

Voor aandelen en obligaties was 2012 een zeer goed jaar. De aandelen benchmark heeft een rendement behaald van 15.3%, het Fonds haalde een hoger rendement van 17.2%. De obligatie benchmark behaalde een rendement van 11.1%, licht hoger dan het rendement behaalt door het Fonds van 10.8%.

Delta Lloyd heeft een rendement behaald in lijn met hun benchmark. Het mandaat bij Insinger heeft een underperformance laten zien. In 2012 is een selectie gestart voor de

Jaarverslag 2012

selectie van een nieuwe manager die de return portefeuille zal gaan beheren. In 2013 is het mandaat van Insinger beëindigd en vervangen voor een mandaat bij BlackRock.

Vermogensbeheerder	Fonds	Benchmark
Delta Lloyd Asset Management	12.4%	12.6%
Insinger de Beaufort	8.3%	12.7%

De strategische allocatie van 70% matching en 30% return, met een 60% rentehedge, is in 2013 niet gewijzigd. De beleggingsrisico's in termen van het Vereist Eigen Vermogen zijn over 2013 dan ook vrijwel constant gebleven.

Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten van pensioenfondsden bestaan uit de kosten van pensioenbeheer, de kosten van het vermogensbeheer en de transactiekosten. De AFM pleit voor een helder en transparant inzicht in de kosten die Pensioenfondsden. Het Bestuur van het Fonds geeft gehoor aan die wens en rapporteert in het jaarverslag over de uitvoeringskosten.

Uitvoeringskosten	2012	2011
Kosten van pensioenbeheer in euro per deelnemer	€ 657	€ 525
Kosten van het vermogensbeheer	0,22%	0,16%
Transactiekosten	0,16%	0,09%

De kosten van pensioenbeheer worden gerapporteerd in euro per deelnemer. Het aantal deelnemers is de som van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden. Wij hebben hierbij rekening gehouden met de stand per 31 december van het vorige en het huidige boekjaar. Op basis hiervan rekenen wij over 2012 met 1.086 deelnemers (2011: 1.088 deelnemers). De kosten van pensioenbeheer zijn over 2012 met 25% gestegen tot € 714.000 (2011: €567.000). In 2012 werd meer dan in 2011 gebruik gemaakt van de diensten van externe adviseurs, mede door de kosten die gemaakt moesten worden in verband met de door KAS BANK beoogde nieuwe pensioenregeling

De kosten van het vermogensbeheer en transactiekosten worden gerapporteerd in percentage van het belegd vermogen. Wij hebben hierbij rekening gehouden met de standen primo en ultimo boekjaar en ultimo kwartaal. Op basis hiervan rekenen wij over 2012 met een gemiddeld belegd vermogen van € 204,9 miljoen (2011: € 172,5 miljoen). Over 2012 bedroegen de kosten voor vermogensbeheer € 0,5 miljoen en de transactiekosten € 0,5 miljoen.

Jaarverslag 2012

Eigen vermogen van het Fonds

Eind 2012 bedraagt het eigen vermogen van het Fonds € 15,7 miljoen positief (2011: € 1,4 miljoen negatief). Hiermee bedraagt de verhouding tussen pensioenvermogen en de verplichtingen ultimo 2012 107,7% (2011: 99,3%). Dit percentage is beter bekend onder het begrip dekkingsgraad. Het minimaal vereist eigen vermogen is de ondergrens van het vereist eigen vermogen. Indien het Fonds niet over het minimaal vereist vermogen beschikt (er is sprake van een 'dekkingstekort') dient het Bestuur De Nederlandsche Bank hier direct van op de hoogte te stellen en een kortetermijnherstelplan op te stellen. Het vereist eigen vermogen is de omvang van het eigen vermogen waarover het Fonds tenminste moet beschikken. Indien het Fonds niet over dit vermogen beschikt, moet het Bestuur een langetermijnherstelplan indienen bij De Nederlandsche Bank. Het minimaal vereist eigen vermogen van het Fonds bedraagt 104,2% en het vereist eigen vermogen 112,2%.

Pensioenregelingen binnen het Fonds

Alle werknemers die voor 1 januari 2011 in dienst van KAS BANK waren, zijn deelnemer in het Pensioenreglement 2008. Deze deelnemers hebben recht op een ouderdomspensioen, een nabestaandenpensioen en een wezenpensioen. De Pensioenregeling kent een basisregeling op basis van eindloon en een excedent-regeling op basis van middelloon. In het pensioenreglement 2008 wordt een nabestaandenpensioen op risicobasis verzekerd voor deelnemers welke op of na 1 januari 1999 deelnemer zijn geworden. Voor deelnemers welke voor deze datum hun deelnemerschap zijn begonnen is het nabestaandenpensioen op opbouwbasis verzekerd.

Medewerkers die op of na 1 januari 2011 in dienst van KAS BANK komen, zijn deelnemer in het Pensioenreglement 2011. Deze deelnemers hebben recht op een ouderdomspensioen, een nabestaandenpensioen en een wezenpensioen. De Pensioenregeling kent een basisregeling op basis van middelloon en een nabestaandenpensioen op risicobasis. Deze nieuwe regeling volgt de afspraken uit de CAO, zowel voor wat betreft pensioenopbouw als voor wat betreft de premieverdeling tussen werkgever en werknemer.

Jaarverslag 2012

Voor de leden van de Raad van Bestuur van KAS BANK gold een beschikbare premieregeling welke is gebaseerd op de middelloon systematiek. De regeling voor de leden van de Raad van Bestuur is per 1 juli 2011 premievrij gemaakt. Waardeoverdracht heeft toen nog niet plaatsgevonden, omdat het Fonds een dekkingsgraad van minder dan 100% heeft gehad en dan is het wettelijk niet toegestaan om waardeoverdrachten uit te voeren. Omdat het Fonds sinds 1 november 2012 de waardeoverdrachten heeft kunnen hervatten, heeft het Fonds de waardeoverdracht voor de leden van de Raad van Bestuur inmiddels in gang gezet.

Uitvoeringsovereenkomst tussen KAS BANK en het Fonds

In de Uitvoeringsovereenkomst zijn de afspraken tussen het Fonds en KAS BANK vastgelegd met betrekking tot de financiering van de pensioenafspraken die KAS BANK heeft gemaakt met de deelnemers.

De huidige Uitvoeringsovereenkomst is per 1 januari 2012 afgesloten en heeft een looptijd van twee jaar (tot 1 januari 2014), of korter wanneer de nieuwe pensioenregeling per een eerdere datum wordt afgesproken.

Premiebeleid

In de Uitvoeringsovereenkomst tussen het Fonds en KAS BANK is vastgelegd dat de sponsor minimaal de kostendekkende premie betaalt ter financiering van de pensioenverplichting. Deze kostendekkende premie bestaat onder meer uit de inkoop voor ouderdoms- en nabestaandenpensioen, de pensioenuitvoeringskosten, de solvabiliteitsopslag en de inkoop van toeslagen voor actieve deelnemers en inactieve deelnemers. Afsproken is om bij het vaststellen van de kostendekkende premie de marktrente (met een maximum van 4%) te hanteren zo lang het eigen vermogen van het Fonds lager is dan het vereist eigen vermogen. Deze afspraak verbetert de herstelcapaciteit van het Fonds. Jaarlijks wordt in het actuariële rapport de kostendekkendheid van de verschuldigde premie over het afgelopen jaar getoetst.

De totaal verschuldigde premie voor de pensioenregeling(en) wordt gedragen door de werkgever en de werknemers gezamenlijk. Voor de medewerkers die voor 1 januari 2011 al deelnamen aan de pensioenregeling van KAS BANK geldt dat tot een premiepercentage van 10% van de loonsom de werkgever de volledige premie betaalt. Hierboven komt de helft van het meerdere voor rekening van de werkgever, en de helft voor rekening van

Jaarverslag 2012

de werknemer, met een maximum van 5% van de pensioengrondslag. Boven de 20% komt het meerdere volledig voor rekening van de werkgever. Voor medewerkers die op of na 1 januari 2011 zijn gaan deelnemen aan de pensioenregeling van KAS BANK geldt dat tot een premiepercentage van 15% van de loonsom de werkgever de volledige premie betaalt. Hierboven komt de helft van het meerdere voor rekening van de werkgever, en de helft voor rekening van de werknemer, met een maximum van 5%. Boven de 25% komt het meerdere volledig voor rekening van de werkgever.

Over 2012 heeft het Fonds een bedrag van € 8,3 miljoen (2011: € 7,7 miljoen) aan premie ontvangen tegenover een kostendeekkende premie van € 8,3 miljoen (2011: € 6,4 miljoen). Dit betekent dat het fonds geen herstelopslag boven de kostendeekkende premie heeft ontvangen (2011: € 1,3 miljoen).

Herstelplan

Eind 2008 heeft het Fonds een kortetermijnherstelplan en een langetermijnherstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. Het kortetermijnherstelplan ging uit van een dekkingsgraad ultimo 2010 van 107,0%. Aangezien de werkelijke dekkingsgraad ultimo 2010 onder dit streefniveau lag en zelfs onder het minimaal vereist eigen vermogen, heeft het Bestuur besloten om De Nederlandsche Bank toestemming te vragen om de looptijd van het kortetermijnherstelplan te verlengen van drie jaar tot vijf jaar. De Nederlandsche Bank heeft dit verzoek tot verlenging van de looptijd van het kortetermijnherstelplan geaccepteerd.

Dit herstelplan is gebaseerd op wettelijke richtlijnen en de afspraken zoals deze zijn opgenomen in de Uitvoeringsovereenkomst tussen KAS BANK en het Fonds. In dit gewijzigde herstelplan is de dekkingsgraad van het Fonds ultimo 2013 hoger dan het minimaal vereist eigen vermogen van 104,2%.

Uitgangspunt in het herstelplan is dat de financiële situatie van het Fonds zich herstelt op basis van het huidige beleggings- en risicobeleid en op basis van het premiebeleid zoals is vastgelegd in de Uitvoeringsovereenkomst. In het geval dat de financiële situatie van het Fonds achterblijft bij het herstelplan heeft het Bestuur de volgende mogelijkheden:

- het in overleg met de werkgever komen tot een hogere premiebijdrage van de sponsor;
- het aanpassen van het strategisch beleggings- en risicobeleid; en

Jaarverslag 2012

- in het uiterste geval het verminderen van pensioenaanspraken en –rechten van deelnemers.

Ultimo 2012 lag de dekkingsgraad (107,7%) van het Fonds boven de volgens het herstelplan per die datum te behalen dekkingsgraad (104,0%). Uit de evaluatie van het herstelplan die het Bestuur begin 2012 naar De Nederlandsche Bank heeft gestuurd, bleek nog dat het Fonds achterblijft bij het herstelplan, maar belangrijker niet meer in staat is om zelfstandig te herstellen. Het Bestuur concludeerde toen dat er geen andere aanvullende maatregelen meer mogelijk waren dan het korten van pensioenaanspraken en –rechten. Op 13 februari 2012 heeft het Bestuur dan ook het principe besluit genomen dat (uiterlijk) op 1 april 2013 een korting van maximaal 1,2% aan de orde was, tenzij de financiële situatie van het Fonds per 31 december 2012 voldoende was verbeterd. Mocht de financiële situatie van het Fonds verder verslechteren dan zou op 1 april 2013 een kortingsmaatregel worden doorgevoerd op alle pensioenaanspraken en pensioenrechten van maximaal 1,2% en op 1 april 2014 nog eens het verschil tussen de dekkingsgraad per 31 december 2013 en het minimaal vereist eigen vermogen van 104,2%. Over het compenseren van de kortingsmaatregel besloot het Bestuur dat wanneer de dekkingsgraad het niveau van 130% heeft overschreden de toegepaste korting van de pensioenaanspraken eventueel (gedeeltelijk) ongedaan zal kunnen worden gemaakt. De pensioenaanspraken en pensioenrechten van actieve deelnemers, slapers en pensioengerechtigden worden in dit geval procentueel evenwichtig (uniform) gecompenseerd. Bij de compensatie zal ervoor worden gezorgd dat de dekkingsgraad het niveau van 130% niet zal onderschrijden en wordt rekening gehouden met de haalbaarheid van het lopende herstelplan. Er wordt maximaal eenmaal per jaar gecompenseerd.

De compensatie van de toegepaste korting dient geheel gescheiden te worden gezien van de toekenning van een toeslagverlening. Een toeslagverlening wordt gefinancierd middels een opslag op de premie. Bovenstaand beleid is de leidraad, het Bestuur beslist jaarlijks over het al dan niet compenseren van de toegepaste korting.

Nu de dekkingsgraad van het Fonds per 31 december 2012 boven de in het kortetermijnherstelplan te behalen dekkingsgraad ligt, heeft het Bestuur besloten in 2013 geen kortingsmaatregel uit te voeren.

Jaarverslag 2012

Toeslagenbeleid

Het jaarlijks verlenen van een toeslag, ook wel indexatie, is van belang voor het op peil houden van de waarde van pensioen. Het Fonds streeft ernaar de opbouw van de pensioenen jaarlijks te verhogen. Voor de gepensioneerden en inactieve deelnemers streeft het Fonds ernaar de pensioenen evenredig te laten stijgen met de ontwikkelingen van de consumentenprijsindex. De mate waarin de pensioenen daadwerkelijk zullen stijgen is mede afhankelijk van de financiële positie van het Fonds. Het Bestuur beslist echter jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Er is in 2012 aan gepensioneerden en inactieve deelnemers geen toeslag verleend omdat de dekkingsgraad zich op een te laag niveau bevond.

De toeslag aan actieve deelnemers is afhankelijk van de CAO loonstijging. In 2012 betrof de CAO loonstijging 0%, waardoor de actieve deelnemers per 1 januari 2013 op hun middelloon component geen toeslag zullen ontvangen. De franchise en het pensioensalaris in de eindloonregeling zijn per 1 januari 2013 eveneens niet verhoogd.

Flexibele elementen in de pensioenregeling

In het pensioenreglement dat sinds 1 januari 2008 van kracht is, zijn een aantal keuzemogelijkheden opgenomen:

- Vervroeging
- Uitruil van partnerpensioen voor extra direct ingaand ouderdomspensioen
- Uitruil van direct ingaand ouderdomspensioen in extra partnerpensioen
- Variabilisering
- Uitstellen van het prepensioen.

Om te bepalen welk bedrag in bovenstaande gevallen van toepassing is, zijn er flexibiliseringfactoren gedefinieerd.

Deze flexibiliseringsfactoren worden periodiek door het Bestuur bepaald en zijn in 2012 op advies van de actuaris aangepast en beschikbaar op de site van het pensioenfonds (kasbank.enmijnpensioen.nl).

Regels rondom waardeoverdracht

De regels rondom waardeoverdracht zijn als volgt:

Jaarverslag 2012

- op peildatum (laatste dag van iedere kalendermaand) stelt het Fonds vast of de dekkingsgraad van het Fonds lager is dan 100%, omdat in dat geval de plicht tot waardeoverdracht moet worden opgeschort;
- het Fonds informeert in dat geval schriftelijk alle deelnemers die in de periode van opschorting van de plicht tot waardeoverdracht een opgave hebben opgevraagd, over de opschorting en de gevolgen daarvan; en
- Zodra de dekkingsgraad de 100% overschrijdt, zal het Fonds weer meewerken aan de waardeoverdracht.

Individuele waardeoverdracht is alleen toegestaan als de dekkingsgraad van zowel het overdragende als het ontvangende fonds hoger is dan 100%. In oktober kwam de dekkingsgraad van het Fonds weer boven de 100%, waardoor de opschorting van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten sinds 1 november weer is opgeheven.

Deelnemers van het Fonds

Actieve deelnemers

Binnen drie maanden na aanvang van de deelneming moet aan deelnemers een startbrief worden verstrekt. Daarnaast ontvangen deelnemers een Uniform Pensioenoverzicht (UPO). Vanuit de Pensioenwet is het verplicht om jaarlijks eenzelfde pensioenoverzicht te versturen in de vorm van een UPO. Deelnemers kunnen op deze manier gemakkelijk pensioenbedragen vergelijken en bij elkaar optellen.

Gewezen deelnemers

Gewezen deelnemers krijgen bij de beëindiging van de deelneming een opgave van de opgebouwde Pensioenaanspraken, informatie over de toeslagverlening en overige relevante informatie. Zij ontvangen vervolgens iedere vijf jaar een opgave van de opgebouwde pensioenaanspraken en informatie over de toeslagverlening.

Ex-partners

Ex-partners moeten bij scheiding en vervolgens iedere vijf jaar worden geïnformeerd over de opgebouwde aanspraak op partnerpensioen, de toeslagverlening en overige informatie die specifiek voor de ex-partner van belang is.

Pensioengerechtigden

Jaarverslag 2012

Pensioengerechtigden ontvangen bij pensioeningang en vervolgens ieder jaar informatie over hun pensioenrecht, eventuele opgebouwde aanspraken op partnerpensioen en de toeslagverlening.

Mutatieoverzicht deelnemers

Per 31 december 2012 bedroeg het aantal actieve deelnemers 757. Dit betekent een afname van 2 deelnemers ten opzichte van de stand per 31 december 2011. Deze afname wordt als volgt gespecificeerd:

	Deelnemers	Premievrije verzekerden	Ouderdoms- pensioen	Nabestaandensp ensioen	Wezen- pensioen
Stand per 1 januari 2012	759	796	227	95	7
Toetredingen	49	-	-	-	-
Premievrij geworden	-42	42	-	-	-
Ingang pensioen	-6	-9	15	4	-
Overlijden	-	-2	-10	-5	-
Waardeoverdracht	-	-2	-	-	-
Afloop	-	-	-	-	-2
Overig	-3	-1	-2	-	-
Stand per 31 december 2012	757	822	230	94	5

Naleving wet- en regelgeving

Er hebben zich in 2012 geen materiële issues voorgedaan op het gebied van wet- en regelgeving.

Goed Pensioenfondsbestuur

In de Pensioenwet is vastgelegd dat het Bestuur maatregelen moet treffen om goed Pensioenfondsbestuur te waarborgen, onder meer ten aanzien van zorgvuldig bestuur, transparantie en openheid, communicatie, deskundigheid, verantwoording en intern toezicht. Het beleid van het Fonds is erop gericht om hieraan invulling te geven, met nadruk op de volgende onderwerpen:

- risicobeheersing, waaronder financiële risico's en integriteitsrisico's;

Jaarverslag 2012

- deskundigheid;
- voorkomen van belangenverstrengeling; en
- continuïteitsanalyse.

Procedure aanstelling nieuwe bestuursleden

Nieuwe bestuursleden worden aangesteld conform de Beleidsregel deskundigheid van De Nederlandsche Bank. Indien zich een vacature voordoet, neemt het Bestuur de volgende stappen:

- het al bestaande algemene functieprofiel (=kader) wordt op maat gemaakt voor de specifieke vacature; en
- in de notulen van bestuursvergaderingen wordt de besluitvorming betreffende deze specificaties en de overwegingen bij benoeming opgenomen.

Verantwoord Beleggen

Verantwoord Beleggen wordt ook wel duurzaam of ethisch beleggen genoemd en is een vorm van beleggen waarbij men niet alleen let op financiële prestaties van ondernemingen, maar ook duidelijk kijkt naar de bedrijfsvoering op het gebied van onder meer milieu, maatschappij en welzijn. Het Fonds is al een aantal jaren actief op het gebied van verantwoord beleggen en onthoudt zich van beleggingen die verboden zijn op grond van Nederlands en internationaal recht. Daarnaast wordt aansluiting gezocht bij de principes zoals beschreven in de UN Global Compact.

Deskundigheidsbevordering

Aan de deskundigheid van de bestuurders van pensioenfonds wordt steeds hoger eisen gesteld. De Nederlandsche Bank eist van het Bestuur een minimumniveau van deskundigheid (niveau 1) waarover ieder individueel bestuurslid, bij het aanvaarden van diens functie, behoort te beschikken. In aanvulling op niveau 1 eist De Nederlandsche Bank dat op ieder van de onderscheiden aandachtsgebieden twee of meer leden van het Bestuur in staat zijn een afgewogen oordeel te geven over de beleidskeuzes die het fonds maakt en zich daarmee op niveau 2 bevinden.

Voor het Bestuur is een deskundigheidsmatrix opgesteld. Op basis van de deskundigheidsmatrix wordt op eenvoudige wijze inzichtelijk gemaakt of er voldoende deskundigheid binnen het Bestuur aanwezig is ten aanzien van managementvaardigheden, relevante wet en regelgeving, pensioenregelingen en –

Jaarverslag 2012

soorten, financieel technisch en actuariële aspecten en beleggingen, administratieve organisatorische en interne controle en externe uitvoering en communicatie. De deskundigheid van het Bestuur borgen wij door opleidingen en trainingen. Om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen en ter verdieping van de pensioen kennis volgden de bestuursleden in 2012 diverse opleidingen en seminars. Deze opleidingen en seminars hadden onder meer betrekking op wetgeving en beleid, vermogensbeheer, pensioenakkoord, risicomangement, governance en uitbesteding van het vermogensbeheer.

Het voltallige Bestuur is in 2012 door een externe partij getoetst op deskundigheid 2. Het Bestuur voldoet aan de eis van DNB dat minimaal twee bestuursleden per aandachtsgebied over deskundigheid 2 beschikken. Ter verbreding volgde een aantal bestuursleden, waar nodig, aanvullende scholing op de diverse aandachtsgebieden. Ook in 2013 werkt het Bestuur aan haar kennis op de verschillende aandachtsgebieden. Het Bestuur is voornemens zich in 2014 opnieuw te laten toetsen op deskundigheid 2.

Kennis alleen maakt geen bestuurder, minstens zo belangrijk zijn de vaardigheden (competenties) waarover de bestuurder dient te beschikken. Het Bestuur heeft deelgenomen aan de SPO competentiereflector om vast te stellen welke competenties aanwezig zijn (nul meting) en waar het Bestuur zich verder op kan ontwikkelen. Hiertoe hebben de bestuurders zichzelf en elkaar beoordeeld. Het Bestuur bleek kritisch, onafhankelijk en integer en kan zich verder ontwikkelen op competenties als reflecteren en empathie. Binnen het Bestuur zijn hierover afspraken gemaakt.

Uitbesteding

Het Fonds heeft een aantal taken uitbesteed, te weten het vermogensbeheer (Insinger de Beaufort N.V. en Delta Lloyd Asset Management N.V.), de pensioenadministratie (Delta Lloyd Levensverzekering N.V.) en de beleggings- en financiële administratie (KAS BANK). Tevens is KAS BANK de custodian voor het discretionaire mandaat.

Het Fonds heeft met alle serviceorganisaties contracten afgesloten. Aan de hand van rapportages en on-site visits bewaakt het Fonds de kwaliteit van de uitbestede dienstverlening. Jaarlijks beoordeelt het Bestuur de ISAE 3402-rapporten van KAS BANK, Delta Lloyd Asset Management N.V. en Delta Lloyd Levensverzekering N.V. en bepaalt de impact van eventuele opmerkingen in deze rapporten op de eigen bedrijfsvorming.

Jaarverslag 2012

In 2012 heeft een selectie van een vermogensbeheerder plaatsgevonden. Op basis van deze selectie wordt in 2013 afscheid genomen van Insinger de Beaufort en zal Blackrock Investment Management worden toegevoegd als vermogensbeheerder.

Bestuursvergaderingen

Het Bestuur komt maandelijks, met uitzondering van augustus, bijeen in een formele vergadering. De bestuursleden zijn in principe allemaal aanwezig bij deze vergaderingen. Van alle vergaderingen wordt een verslag gemaakt.

De belangrijkste onderwerpen die in 2012 in de bestuursvergaderingen zijn besproken, hebben onder meer betrekking op:

- de externe ontwikkelingen op het gebied van pensioenen en de mogelijke impact hiervan op het Fonds, waaronder het Lenteakkoord;
- de ontwikkeling van de financiële positie van het Fonds, mede in relatie tot het bij De Nederlandsche Bank ingediende herstelplan;
- de ontwikkeling van de beleggingen, waaronder het beleggingsbeleid, de beleggingsresultaten en de selectie van een nieuwe vermogensbeheerder voor de return portefeuille de communicatie richting deelnemers;
- het bevorderen van de deskundigheid van de bestuurders;
- de door de sponsor voorgestelde nieuwe pensioenregeling;
- de opvolging van de aanbevelingen uit 2011 van de Visitatiecommissie;
- de opvolging van de aanbevelingen uit 2011 van de certificerende actuaris;
- het verder verbeteren van de risicobeheersing van het Fonds;
- de verdere invulling van de commissies van in het Fonds;
- het aanstellen van een ambtelijk secretaris;
- actualiseren van het procedurehandboek.

Themaonderzoek Uitvoering Vermogensbeheer

In 2011 is DNB gestart met een onderzoek naar uitbesteding van vermogensbeheer door pensioenfondsen. Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK was één van de veertig pensioenfondsen die onderdeel waren van het onderzoek. DNB heeft voor het mandaat bij Delta Lloyd Asset Management beoordeeld of er voldoende begrenzings in het mandaat zijn opgenomen en of de vermogensbeheerovereenkomst voldoet aan de Pensioenwet. In oktober 2012 heeft DNB het Fonds geïnformeerd over de uitkomst van het onderzoek. De conclusie van DNB was dat de overeenkomsten op onderdelen te veel

Jaarverslag 2012

ruimte geven aan de vermogensbeheerder. Het Bestuur heeft direct actie ondernomen om de gesignaleerde punten weg te werken. Het Fonds heeft in april 2013 een voortgangsrapportage opgeleverd aan DNB over de status van de genomen acties. In oktober 2013 moeten alle maatregelen zijn geïmplementeerd. Het merendeel van de punten is in 2012 opgelost. De opmerkingen ten aanzien van de vermogensbeheerovereenkomst zullen worden meegenomen bij de verlenging van het contract. Het huidige contract met Delta Lloyd Asset Management verloopt per 31 december 2012.

Quinto-P

DNB heeft afgelopen jaar bij een aantal pensioenfondsden een onderzoek (Quinto-P) gedaan naar de kwaliteit van de pensioenadministraties. Steekproefsgewijs is een aantal geadmistreerde pensioenaanspraken op basis van de aanwezige gegevens handmatig nagerekend. Het uiteindelijke doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van risico's en het (indien noodzakelijk) implementeren van aanvullende beheersmaatregelen in de pensioenadministratie. Zodoende kunnen pensioenfondsden een kwalitatief hoogwaardige pensioenadministratie waarborgen.

De Pensioenfederatie adviseert pensioenfondsden naar aanleiding van dit onderzoek om zelf, eenmalig, een dergelijk steekproefonderzoek te doen. Het Bestuur heeft besloten hieraan gehoor te geven en in 2013 wordt een onderzoek uitgevoerd door Towers Watson. Dit onderzoek komt niet helemaal overeen met de door de Pensioenfederatie voorgestelde Quinto-P methodiek, maar richt zich vooral op de integriteit van de data zoals deze door onze pensioenuitvoerder Delta Lloyd wordt gevoerd en de aanwezigheid van de juiste brondocumentatie. Het Bestuur is ervan overtuigd dat het op deze manier een duidelijk beeld krijgt van de kwaliteit van de pensioenadministratie. Dit is wat De Nederlandse Bank uiteindelijk met dit onderzoek beoogt.

Vooruitblik

Ook in 2013 zal de discussie met betrekking tot het Nederlands pensioenstelsel verder gevoerd worden. Staatssecretaris Klijnsma heeft aangegeven dat de invoering van het nieuwe financiële toetsingskader (FTK) een jaar wordt uitgesteld naar 1 januari 2015. Dan moeten pensioenfondsden kiezen voor een nominaal of reëel kader. Vanaf 2014 wordt het Witteveenkader aangepast. Dit kader stelt de fiscale voorwaarden voor het opbouwen van een pensioen. De leeftijd voor aanvullende pensioenopbouw onder fiscaal aantrekkelijke voorwaarden gaat vanaf 2014 omhoog naar 67 jaar.

Jaarverslag 2012

Daarnaast worden de fiscale voorwaarden vanaf 2015 waarschijnlijk beperkt tot een inkomen van €100.000.

De [AOW-leeftijd](#) wordt in 2013 met 1 maand verhoogd. Daarna stijgt deze leeftijd in stappen.

De sponsor, KAS BANK, heeft aangegeven in 2013 een nieuwe pensioenregeling te willen invoeren voor de huidige actieve deelnemers. Dit betekent dat het Bestuur van het Fonds moet vaststellen of deze regeling financieerbaar en uitvoerbaar is.

Door de koppeling van het toeslagenbeleid aan de dekkinggraad, de huidige dekkinggraad en de geprognosticeerde ontwikkeling van de dekkinggraad is het de verwachting van het Bestuur, onderbouwd door een rapportage continuïteitsanalyse, dat de toeslagen aan inactieve deelnemers de komende jaren achterblijven bij de ambitie.

De grote impact van de rente op de dekkinggraad van ons Fonds en het huidige instabiele economische en politieke klimaat zorgt voor een onzekere financiële situatie bij het Fonds. Uiteraard hopen wij op verder herstel en op het voorkomen van een kortingsmaatregel in 2014. Echter door de nog steeds lage rente blijft het risico bestaan dat wij in 2014 een kortingsmaatregel moeten doorvoeren. Wij zullen de deelnemers blijven informeren over de gang van zaken van ons Fonds.

Natuurlijk krijgt ook ons fonds halverwege dit jaar te maken met de wet versterking bestuur pensioenfonds. Diverse onderzoeken uit de afgelopen jaren hebben aangetoond dat de governance van pensioenfonds aanpassing behoeft. Uit deze onderzoeken bleek dat er (a) een noodzaak is tot het versterken van de deskundigheid van (het bestuur) van pensioenfonds (b) er een adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers moet zijn en (c) dat de taken en bevoegdheden van de bij een pensioenfonds betrokken organen moeten worden gestroomlijnd. Eén ding is zeker, pensioengerechtigden zullen een actievere rol krijgen in het pensioenfonds. In PF Update nummer 13 (beschikbaar op de site) worden de verschillende modellen uitgebreid beschreven.

Op dit moment is het wetsvoorstel in behandeling bij de Tweede Kamer. De verwachte ingangsdatum is 1 juli 2013 met een overgangsjaar tot 1 juli 2014.

Amsterdam, 31 mei 2013

Bestuur Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK:

Jaarverslag 2012

Ronald Buisman, plaatsvervangend secretaris

Remko Dieker, secretaris

Mark Stoffels, voorzitter

Tamis Stuker

Petra Valk-Noordbruis

Ard de Wit, plaatsvervangend voorzitter

Jaarverslag 2012

Jaarrekening

Jaarverslag 2012

Balans

(In duizenden euro's, na resultaatbestemming)

		2012	2011
	Toelichting		
Activa			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1	218.676	186.536
Vorderingen en overlopende activa	2	1.945	840
Overige activa	3	659	420
Totaal activa		221.280	187.796
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserves	4	15.719	-1.414
Voorziening pensioenverplichtingen	5	205.385	189.024
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1	18	89
Overige schulden en overlopende passiva	6	158	97
Totaal passiva		221.280	187.796

Jaarverslag 2012

Staat van baten en lasten

(In duizenden euro's)

		2012	2011
Baten			
Premiebijdragen	7	8.262	7.687
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	8	30.417	18.642
Uitkering herverzekeraar	9	60	161
Technisch resultaat	10	148	38
Overige baten		-	90
		38.887	26.618
Lasten			
Mutatie technische voorzieningen:			
Pensioenopbouw	5	5.975	4.770
Toeslagverlening	5	344	-
Rentetoevoeging	5	2.968	2.121
Onttrekkingen pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	5	-4.310	-4.204
Wijziging marktrente	5	10.740	26.841
Wijziging actuariële grondslagen pensioenregeling	5	653	-613
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-9	-844
Pensioenuitkeringen	11	4.296	4.122
Saldo van overgedragen rechten	12	7	880
Pensioenuitvoeringskosten	13	714	567
Premie herverzekeraar	14	376	548
		21.754	34.188
Saldo van baten en lasten		17.133	-7.570

Jaarverslag 2012

Kasstroomoverzicht

	2012	2011
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	7.137	9.351
Betaalde pensioenuitkeringen	-4.149	-4.078
Ontvangen waardeoverdrachten	-	112
Betaalde waardeoverdrachten	-7	-992
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-456	-894
Ontvangen uitkeringen inzake herverzekeraar	161	128
Premies herverzekering	-401	-804
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	2.285	2.823
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	119.447	21.044
Aankopen van beleggingen	-129.085	-29.436
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	7.657	5.547
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-197	-22
Saldo vooruitbetaalde kosten	12	76
Kruisposten	120	-
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-2.046	-2.791
Netto kasstroom	239	32
Liquide middelen aan het begin van het boekjaar	420	388
Netto kasstroom	239	32
Liquide middelen aan het eind van het boekjaar	659	420

Jaarverslag 2012

Toelichting behorende tot de jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK, statutair gevestigd aan de Spuistraat 172 te Amsterdam (hierna "het Fonds") is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het Fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het Fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van KAS BANK N.V..

Overeenstemmingverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Het Bestuur heeft op 28 mei 2013 de jaarrekening opgemaakt.

Algemene grondslagen

Gehanteerde grondslagen bij de opstelling van de jaarcijfers

De grondslagen voor financiële verslaggeving zijn op alle in deze jaarrekening vermelde perioden voor het Fonds consistent toegepast. De jaarcijfers worden gepresenteerd in duizenden euro's, tenzij anders weergegeven. In tabellen opgenomen berekeningen zijn gebaseerd op niet-afgeronde bedragen; er kunnen zich derhalve afrondingsverschillen voordoen. De euro fungeert als de functionele valuta van het Fonds.

Voor vergelijkingsdoeleinden zijn, daar waar nodig, de vergelijkende cijfers aangepast.

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kostprijs met uitzondering van de onderstaande activa en passiva:

- Toelichting 1, Beleggingen voor risico pensioenfonds
- Toelichting 5, Voorziening pensioenverplichtingen

Baten worden in de Staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden

Jaarverslag 2012

vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten en lasten worden in de Staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In het bijzonder wordt informatie over belangrijke punten van schattingonzekerheden en kritische oordelen bij de toepassing van de grondslagen die het meest van invloed zijn op de in de jaarrekening opgenomen bedragen gegeven in de volgende onderdelen van de toelichting:

- Toelichting 1, waardering van derivaten
- Toelichting 5, waardering van de technische voorziening

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden verantwoord in de Staat van baten en lasten opgenomen onder Beleggingsresultaten risico pensioenfonds.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen worden verantwoord in de Staat van baten en lasten opgenomen onder Beleggingsresultaten risico pensioenfonds.

Jaarverslag 2012

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Specifieke grondslagen

Financiële instrumenten

Algemeen

De financiële instrumenten van het Fonds bestaan uit de Beleggingen voor risico pensioenfonds.

Een financieel instrument wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Waardering bij eerste opname

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde plus eventuele direct toerekenbare transactiekosten. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen die tot een transactie bereid en die onafhankelijk van elkaar zijn. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de transacties niet in het kader van executie of liquidatie worden uitgevoerd.

Jaarverslag 2012

Na eerste opname worden aandelen, vastrentende waarden en derivaten als volgt gewaardeerd:

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen met een beursnotering worden gewaardeerd tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende koers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Dividenden worden in de Staat van baten en lasten verantwoord onder Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (directe beleggingsopbrengsten) op het moment dat het recht van de entiteit wordt gevestigd. In het geval van beursgenoteerde effecten is dit de datum waarop het aandeel ex-dividend gaat. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de Staat van baten en lasten onder Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (indirecte beleggingsopbrengsten).

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden met een beursnotering worden gewaardeerd tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende koers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Couponrente wordt in de Staat van baten en lasten verantwoord onder Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (directe beleggingsopbrengsten). Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (indirecte beleggingsopbrengsten).

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingmodellen.

Jaarverslag 2012

Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de Staat van baten en lasten onder Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (indirecte beleggingsopbrengsten).

Overige activa, vorderingen en overlopende activa

Overige activa en Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste opname gewaardeerd op reële waarde. Na eerste opname worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid.

Stichtingskapitaal en reserves

Het Stichtingskapitaal en reserves bestaan uit het Stichtingskapitaal en de reserves. Aan de reserves wordt het saldo van baten en lasten toegevoegd.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de rekestrente.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het Bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van onder meer de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Rekenrente: De rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank, welke is gebaseerd op een 3 maandsgemiddelde rente en een Ultimate Forward Rate.

Jaarverslag 2012

- Sterftekansen: ontleend aan de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde prognosetafel AG prognosetafel 2012-2062, toegepast met de ervaringssterfte op basis van CBS-inkomensklasse “Hoog”.
- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner drie jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner drie jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- Gehuwdheid: bij de vaststelling van de Voorziening voor partnerpensioen wordt uitgegaan van leeftijdsafhankelijke gehuwdheidskansen.
- De opslag voor dekking van excassokosten is 2% van de voorziening.

Mutaties in de voorziening pensioenverplichting als gevolg van onder meer toeslagen, uitkeringen, pensioenopbouw en wijziging marktrente worden verantwoord in de Staat van baten en lasten onder Lasten.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste opname gewaardeerd op reële waarde. Na eerste opname worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Jaarverslag 2012

Balans per 31 december 2012

	2012	2011
1. Beleggingen voor risico pensioenfonds		
Onderstaand is de verdeling van de beleggingen naar actief en passiefzijde van de balans weergegeven:		
Actief	218.676	186.536
Passief	-18	-89
	218.658	186.447

De ontwikkelingen in de beleggingsportefeuille in het boekjaar zijn als volgt samen te vatten:

	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Totaal
Stand per 1 januari 2012	46.832	124.745	14.870	186.447
Aankopen	11.520	65.745	-	77.265
Verkopen	-12.677	-39.950	-14.177	-66.804
Herwaardering	5.280	8.962	7.508	21.750
Stand per 31 december 2012	50.955	159.502	8.201	218.658
Stand per 1 januari 2011	51.741	112.079	1.078	164.898
Aankopen	12.370	17.120	-	29.490
Verkopen	-12.755	-7.942	-308	-21.005
Herwaardering	-4.524	3.488	14.100	13.064
Stand per 31 december 2011	46.832	124.745	14.870	186.447

De volgende tabel geeft een analyse van de beleggingen die gewaardeerd worden op actuele waarde, per waarderingmethode. De waarderingmethoden worden ingedeeld naar de volgende niveau's:

- Niveau 1: Genoteerde prijzen in een actieve markt;
- Niveau 2: Waarderingstechnieken of –modellen, waarbij gebruik wordt gemaakt van waarneembare marktgerelateerde gegevens, niet zijnde de genoteerde biedprijzen als gebruikt in niveau 1, zowel direct (bijvoorbeeld als prijzen) of indirect (bijvoorbeeld afgeleide prijzen), hieronder vallen ook de beursgenoteerde fondsen met een net asset value koers.

	Niveau 1	Niveau 2	Totaal
Per 31 december 2012			
Aandelen	4.416	46.539	50.955
Vastrentende waarden	40.989	118.513	159.502
Derivaten	-	8.201	8.201
	45.405	173.253	218.658

Per 31 december 2011

Jaarverslag 2012

Aandelen	4.219	42.613	46.832
Vastrentende waarden	26.535	98.210	124.745
Derivaten	-	14.870	14.870
	30.754	155.693	186.447

De beleggingen voor risico pensioenfonds zijn als volgt te verdelen:

Aandelen

Aandelen mature markets	46.527	46.294
Aandelen emerging markets	4.428	538
	50.955	46.832

Vastrentende waarden

Staatsobligaties	84.733	59.000
Credit funds	67.444	55.105
Liquiditeit	1.529	4.731
Deposito/call rekening	5.796	5.909
	159.502	124.745

Derivaten

Valutaderivaten	-17	-86
Rentederivaten	8.218	14.956
	8.201	14.870

De derivaten bestaan uit een positieve marktwaarde en een negatieve marktwaarde zoals hieronder gespecificeerd:

Positieve marktwaarde	8.219	14.959
Negatieve marktwaarde	-18	-89
	8.201	14.870

Het Fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Een van de belangrijkste risico's uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico's. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Per 31 december 2012 zijn dit RBS Plc, Nomura en Credit Suisse voor rente derivaten en KAS BANK N.V. voor valuta termijn affaires. Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden, zodat posities van het Fonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden. Onderpand wordt op dagbasis uitgewisseld voor de rente derivaten. Voor de valutatermijn affaires wordt geen onderpand uitgewisseld, vanwege de korte looptijd van de contracten en daardoor lagere exposure.

Jaarverslag 2012

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivaten posities per 31 december 2012:

Type contract	Expiratie datum	Contract omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Forward Euro/GBP	28-1-2013	GBP 3.195	-18	-	-18
Forward Euro/USD	28-1-2013	USD 17.887	1	1	-
Valutaderivaten			-17	1	-18
Swap	21-12-2024	10.000	2.210	2.210	-
Swap	21-12-2029	10.000	2.696	2.696	-
Swap	19-11-2030	30.000	2.168	2.168	-
Swap	14-8-2032	59.000	1.144	1.144	-
Rentederivaten			8.218	8.218	-

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2011:

Type contract	Expiratie datum	Contract omvang	Saldo Waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Forward Euro/GBP	27-3-2012	GBP 2.450	3	3	-
Forward Euro/USD	27-3-2012	USD 13.575	-89	-	-89
Valutaderivaten			-86	3	-89
Swap	21-12-2024	10.000	1.345	1.345	-
Swap	21-12-2029	10.000	1.760	1.760	-
Swap	21-12-2049	10.000	2.626	2.626	-
Swap	21-12-2059	18.000	4.954	4.954	-
Swap	19-11-2035	30.000	2.862	2.862	-
Swap	19-11-2030	30.000	1.409	1.409	-
Rentederivaten			14.956	14.956	-

Het Fonds heeft eind 2012 € 7,8 miljoen (2011: € 14,9 miljoen) aan onderpand ontvangen in de vorm van liquiditeiten. Het ontvangen onderpand staat ter vrije beschikking van het Fonds

	2012	2011
2. Vorderingen en overlopende activa		
Vorderingen op sponsor	1.017	53
Vorderingen op verzekeraar	693	639
Te vorderen dividend	234	32
Overlopende activa	1	116
Stand per 31 december	1.945	840

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. De vordering op de sponsor betreft nacalculatie van de premie 2012.

Jaarverslag 2012

3. Overige activa

Liquide middelen	659	420
Stand per 31 december	659	420

Onder liquide middelen worden opgenomen tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

4. Stichtingskapitaal en reserves

Stand per 1 januari	-1.414	6.156
Uit bestemming Staat van baten en lasten	17.133	-7.570
Stand per 31 december	15.719	-1.414

Solvabiliteit

Minimaal vereist eigen vermogen	8.539	7.905
Vereist eigen vermogen	24.997	24.086

Minimaal vereist eigen vermogen	104,2%	104,2%
Vereist eigen vermogen	112,2%	112,7%

Het Bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het Fonds en maakt daarom voor de berekening van het vereist eigen vermogen gebruik van het standaardmodel.

Herstelplan

Op het Fonds is een korte- en langetermijnherstelplan van toepassing. Uit de evaluatie van het kortetermijnherstelplan in februari 2012 bleek dat het Fonds achterblijft bij het herstelpad en niet meer zelfstandig kan herstellen voor 1 januari 2014. In februari 2012 heeft het Bestuur daarom een principe besluit genomen van een kortingsmaatregel van maximaal 1,2% van de pensioenaanspraken en – rechten. Deze maatregel was afhankelijk van de financiële situatie op 31 december 2012.

Aangezien de dekkingsgraad per 31 december 2012 107,7% is en daarmee hoger dan het minimaal vereist vermogen (104,0%), was korten niet noodzakelijk. Mocht echter blijken dat het pensioenfonds op 1 januari 2014 een dekkingsgraad heeft, die lager is dan het op dat moment minimaal vereist eigen vermogen (104,2%), dan moet het pensioenfonds per 1 april 2014 alsnog een kortingsmaatregel doorvoeren.

Jaarverslag 2012

5. Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2012	2011
Stand per 1 januari	189.024	160.953
Pensioenopbouw	5.975	4.770
Toeslagverlening	344	-
Rentetoevoeging	2.968	2.121
Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-4.319	-4.204
Wijzigingen marktrente	10.740	26.841
Wijzigingen actuariële grondslagen pensioenregeling	662	-613
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-9	-844
Stand per 31 december	205.385	189.024

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen een langlopend karakter. Aan de sponsor wordt de kostendekkende premie in rekening gebracht.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

Actieve deelnemers	99.131	94.143
Gewezen deelnemers	46.905	39.332
Pensioengerechtigden	59.349	55.549
	205.385	189.024

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening

Voor de aanspraken van deelnemers aan de middelloonregeling en de excedentregeling is per 1 januari 2012, conform de CAO, een toeslag verleent van 1,25%. Per 1 juli 2012 is geen toeslag doorgevoerd in de rechten van gepensioneerden en slapers.

Jaarverslag 2012

Rentetoevoeging

De rentetoevoeging betreft de verhoging van de voorziening op basis van de éénjaarsrente op de interbancaire swapmarkt aan het begin van het jaar (2012: 1,54%; 2011: 1,3%).

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen en de pensioenuitvoeringskosten van de verslagperiode.

Wijziging marktrente

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt ultimo boekjaar contant gemaakt tegen de op dat moment geldende marktrente, zijnde de rentetermijnstructuur zoals door De Nederlandsche Bank wordt vastgesteld. Deze rentetermijnstructuur is vastgesteld met een driemaands gemiddelde en een Ultimate Forward Rate. De marktrente ultimo 2012 bedroeg gemiddeld 2,5% (2011: 2,8%). De duration of wel rentegevoeligheid van de voorziening is ongeveer 21 (2011: 20).

	2012	2011
Wijzigingen actuariële grondslagen pensioenregeling		
Sterfte	-1.165	-204
Arbeidsongeschiktheid	-	-243
Verzwarende sterftegrondslagen	1.941	-
Overig	-123	-166
	653	-613

6. Overige schulden en overlopende passiva

Accountants- en advieskosten	97	86
Toezichthouder	17	-
Bestuurskosten	25	-
Beheervergoeding	19	11
	158	97

De Overige schulden en overlopende passiva hebben een resterende looptijd korter dan één jaar.

Jaarverslag 2012

Risicobeheer en derivaten

Algemeen

Het Bestuur is verantwoordelijk voor het risicomanagementbeleid van het Fonds. De ingestelde commissies zijn verantwoordelijk voor de invulling en monitoring van de aan deze commissies toegewezen risicocategorieën. Ten behoeve van het risicomanagementbeleid analyseert het Fonds periodiek de risico's die het Fonds loopt. Deze analyse is gebaseerd op de FIRM-systematiek (Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode) van De Nederlandsche Bank. Per risicocategorie heeft het Bestuur vastgesteld welke specifieke risico's het Fonds loopt, wat de kans is dat het risico zich voordoet, wat de mogelijke impact van het risico is, welke interne beheersingsmaatregelen moeten zijn getroffen en welke interne beheersingsmaatregelen zijn getroffen.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financiële risico voor het Fonds is het niet nakomen van de pensioentoezeggingen. Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezige eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezige eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke risico's op te kunnen vangen (het standaardmodel). Bovenop de marktwaarde van de verplichtingen dienen extra buffers aan te worden gehouden om negatieve marktontwikkelingen, gedeeltelijk, op te kunnen vangen. Het aan te houden vereiste buffer is afhankelijk van de risico's die het Fonds loopt, en bestaat uit de volgende risicocategorieën: rente, zakelijke waarden, valuta, krediet, grondstoffen en verzekeringstechnische risico's.

Jaarlijks vindt toetsing van het Vereist eigen vermogen plaats aan de hand van dit standaardmodel. De verschillende risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S10. Tevens wordt rekening gehouden met onderling compenserende effecten (diversificatie-effect). Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën:

	2012	2011
Buffers:		
S1 Renterisico	7.759	10.219
S2 Risico zakelijke waarden	17.524	15.983
S3 Valutarisico	5.944	1.991
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	3.002	2.211
S6 Verzekeringstechnisch risico	7.287	6.932
S10 Actief beheer risico	4.096	-
Vereist eigen vermogen	24.997	24.086
Dekkingsgraad	107,7%	99,3%
Minimaal vereist eigen vermogen	104,2%	104,2%

Jaarverslag 2012

Vereist eigen vermogen	112,2%	112,7%
------------------------	--------	--------

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van het vastrentend deel van het belegd vermogen en van de pensioenverplichtingen verschillend veranderen door wijzigingen in de marktrente. Het renterisico van de verplichtingen wordt afgedekt met de portefeuille vastrentende waarden en met rentederivaten. De afdekking van het renterisico is vastgesteld op 60% met een bandbreedte van 55-65%. Eind 2012 was het renterisico van de verplichtingen voor 58,2% (2011: 62,3%) afgedekt met de portefeuille vastrentende waarden en met renteswaps. In 2012 is de UFR ingevoerd, wat impact heeft op de rente gevoeligheid. Op basis van de UFR is de hedge ratio 75,7%. Het Fonds stuurt de rente hedge overigens op basis van de dagcurve en niet de UFR curve, omdat de dagcurve een beter beeld van de economische werkelijkheid geeft. Het effect van de renteafdekking was dit jaar € 21,9 miljoen positief, tegenover een stijging van de verplichtingen van € 13,6 miljoen. Dit betreft zowel de passieve afdekking van het rente risico en de actieve beleggingen.

Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarde is het risico van wijziging in de waarde als gevolg van specifieke factoren die te herleiden zijn aan individuele beleggingen, de uitgevende instelling of generieke factoren. Alle beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk inzichtelijk worden in de beleggingsrapportage.

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van een belegging daalt als gevolg van veranderingen in valutakoersen. Het Fonds belegt ook buiten het Eurozone, waardoor het Fonds gevoelig is voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro. Ten aanzien van het strategisch valutabeleid van het Fonds geldt dat 75% van de exposure in US dollar (USD) en Japanse Yen (JPY) en 75% van de exposure in Britse pond (GBP) wordt afgedekt met valutatermijncontracten. Obligatiebeleggingen in vreemde valuta worden voor 100% afgedekt met valutatermijncontracten. Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo jaar 23% (2011: 19%) van de beleggingsportefeuille. Per einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten per saldo € -17 duizend (2011: € -86 duizend), dit betreft het saldo van de valutaderivaten met een negatieve reële waarde van € 1 duizend en een positieve reële waarde € 18 duizend.

Jaarverslag 2012

	voor	2012 valuta- derivaten	nettopositie na	2011 nettopositie na
AUD	1.271	-	1.271	-
CAD	1.774	-	1.774	-
GBP	6.271	-3.938	2.333	4.281
JPY	2.836	-	2.836	1.365
USD	33.423	-13.564	19.859	7.258
Overige	5.121	-	5.121	8.641
	50.696	-17.502	33.194	21.545

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het Fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het Fonds bepaalde vorderingen heeft. Van de portefeuille vastrentende waarden bestaat 60% uit staatsleningen of staatsgerelateerde leningen en 40% uit investment grade credits. Het tegenpartijrisico verbonden aan de inzet van derivaten wordt op marktconforme wijze beheerst door het storten van onderpand bij bepaalde marktbevingen. Daarnaast wordt er gebruikgemaakt van tegenpartijen met een goede reputatie waardoor dit risico wordt beperkt.

Door de dalende rente steeg de waarde van de afgesloten rentederivaten gedurende 2012. Partijen met wie het Fonds deze rentederivaten heeft afgesloten, zijn verplicht onderpand te storten ter hoogte van de waarde van de rentederivaten. Hierdoor had het Fonds ultimo 2012 voor € 7,8 miljoen aan onderpand in de vorm van cash ontvangen, tegenover een marktwaarde van de rente derivaten van € 8,2 miljoen.

Verzekeringstechnisch risico

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn het langlevensrisico, het kortlevensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Het belangrijkste verzekeringstechnische risico is het langlevensrisico. Pensioenen worden levenslang uitgekeerd. Het Fonds dient daarom rekening te houden met de levensverwachting van de deelnemers. De levensverwachting wordt gebaseerd op waarnemingen uit het verleden en de verwachte verbetering in levensverwachtingen.

Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer leven dan op basis van de gehanteerde overlevingstafels wordt verwacht. Op het moment dat deelnemers langer leven dan vooraf is geschat, dan moet het Fonds langer pensioenen uitkeren. Als gevolg van deze langere uitkering volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichtingen aan deze langer levende deelnemers. Het langlevensrisico wordt gedragen door het Fonds.

Een ander onderdeel van het verzekeringstechnisch risico is het risico van variatie in de sterfte van

Jaarverslag 2012

jaar tot jaar, het kortlevenrisico. Dit risico zorgt voor extra lasten voor nabestaandenpensioen vanwege relatief vroegtijdig overlijden van deelnemers. Gezien de geringe omvang van het Fonds is dit risico herverzekerd, evenals het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat het Fonds niet op het vereiste moment aan zijn verplichtingen kan voldoen, dit betreft vooral de pensioenuitkeringen. Het liquiditeitsrisico voor het Fonds is beperkt doordat de te ontvangen pensioenpremies groter zijn dan de uit te keren pensioenen, er niet belegd wordt in illiquide effecten en het Fonds onderpand voor rentederivaten kan geven aan tegenpartijen in de vorm van effecten (in plaats van liquiditeiten).

Operationele risico's, inclusief IT

Operationeel risico is het risico dat optreedt bij de uitvoering van de pensioen- en beleggingsactiviteiten, als gevolg van niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Het Bestuur geeft onder meer invulling aan de beheersing van het operationeel risico door per proces een procedure te hebben waarin onderbouwd het proces, de inherente risico's, de beheersingsdoelstellingen en de interne controlemaatregelen staan beschreven.

Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van het Fonds in gevaar komt door de aan derden uitbestede activiteiten (IT, operationele processen, ondersteunende diensten). Het Fonds heeft het merendeel van de activiteiten waaronder vermogensbeheer en pensioen- en financiële administratie uitbesteed aan deskundige partijen. Bij het uitbesteden van werkzaamheden confirmeert het Bestuur zich aan de Bepalingen in de Pensioenwet. Met partijen worden contracten afgesloten en operationele afspraken gemaakt. Periodiek rapporteert de serviceorganisatie over het serviceniveau en/of vinden er op regelmatige basis gesprekken plaats over het serviceniveau. Ten aanzien van de interne beheersing bij de serviceorganisatie eist het Bestuur een ISAE3402-rapport over de door het Fonds uitbestede werkzaamheden.

Juridisch risico

Het juridisch risico is het risico samenhangend met (veranderingen in en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van zijn rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn. Het fonds laat al zijn belangrijke contractuele verplichtingen die het fonds aangaat toetsen door een deskundige derde.

Jaarverslag 2012

Integriteitsrisico

Het risico dat de integriteit van het Fonds en zijn organen dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet-integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van het Bestuur in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door de instelling opgestelde normen. Het Fonds heeft een gedragscode opgesteld. Er is een compliance officer benoemd die toeziet op de naleving van de gedragscode.

Jaarverslag 2012
Staat van baten en lasten over 2012

	2012	2011
7. Premiebijdragen		
KAS BANK N.V.	8.262	7.687
	8.262	7.687

De verschuldigde premie wordt in beginsel vastgesteld op basis van de gedempte kostendekkende premie (rekenvoet van 4%), rekening houdend met de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Omdat het fonds in een dekkingstekort zit en de RTS lager is dan de rekenvoet van 4%, is in 2012 de niet gedempte kostendekkende premie verschuldigd. De totale kostendekkende premie over 2012 bedraagt € 8,3 miljoen (2011: € 6,4 miljoen). De gedempte premie over het boekjaar bedraagt € 6,2 miljoen (2011: € 5,7 miljoen). Conform de afspraken uit de uitvoeringsovereenkomst heeft het fonds bovenop de kostendekkende premie over 2012 geen herstelbijdrage ontvangen (over 2011: € 1,3 miljoen).

8. Beleggingsopbrengsten risico Pensioenfonds

2012	Directe beleggings opbrengsten	Indirecte beleggings opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Aandelen	2.557	5.280		7.837
Vastrentende waarden	4.895	8.962		13.857
Derivaten	1.230	7.508		8.738
Overige beleggingen	13	32		45
Kosten vermogensbeheer	-	-	-60	-60
	8.695	21.782	-60	30.417

2011	Directe beleggings opbrengsten	Indirecte beleggings opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Aandelen	943	-4.524		-3.581
Vastrentende waarden	3.751	3.488		7.239
Derivaten	1.019	14.099		15.118
Overige beleggingen	61	-124		-63
Kosten vermogensbeheer	-	-	-71	-71
	5.774	12.939	-71	18.642

Jaarverslag 2012

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en de vermogensbeheerders direct bij het fonds in rekening zijn gebracht.

Het aandeel van het Fonds in de kosten die door de vermogensbeheerders ten laste van de beleggingsfondsen zijn gebracht zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten.

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten.

9. Uitkeringen herverzekeraar

Onder uitkering herverzekeraar is opgenomen de nog te ontvangen bedragen uit hoofde van de op risicobasis verzekerde herverzekering voor kortleven- en arbeidsongeschiktheidsrisico.

10. Technisch resultaat

Op grond van de overeenkomst met Delta Lloyd Levensverzekering N.V. wordt een voordelig saldo van de technische resultaten over een periode van 2010-2012 verrekend tussen het Fonds en Delta Lloyd Levensverzekering N.V. in de verhouding 45/55.

11. Pensioenuitkeringen

	2012	2011
Uitkeringen uit hoofde van ouderdomspensioen	3.444	3.251
Uitkeringen uit hoofde van nabestaandenpensioen	834	857
Uitkeringen uit hoofde van wezenpensioen	11	14
Afkopen	7	-
	4.296	4.122

12. Saldo van overgedragen rechten

Overgenomen pensioenverplichtingen	-	112
Overgedragen pensioenverplichtingen	-7	-992
	-7	-880

Het saldo van overgenomen en overgedragen pensioenverplichtingen waren laag omdat de dekkingsgraad tot laat in het jaar lager was dan 100%. Waardeoverdracht was wettelijk gezien niet mogelijk.

Jaarverslag 2012

13. Pensioenuitvoeringskosten

Het honorarium van de accountantskosten van KPMG Accountants N.V. bestaat uit de controle van de jaarrekening en de Pensioenwetstaten. Er zijn geen andere controle of adviesdiensten door KPMG Accountants N.V. verleend.

	2012	2011
Administratiekosten Delta Lloyd	195	176
Administratiekosten KAS BANK	116	113
Advieskosten	268	160
Accountantskosten	55	66
Bestuurskosten	56	29
Overige kosten	24	23
	714	567

In de advieskosten (€ 268) is een bedrag van €82 opgenomen die het pensioenfonds heeft moeten maken betreffende de door de KAS BANK beoogde nieuwe pensioenregeling.

14. Premie herverzekeraar

Het saldo bestaat uit betaalde premies voor overlijdensrisicokapitalen en arbeidsongeschiktheidsrentes.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen, tussen het Fonds en de sponsor KAS BANK en tussen het Fonds en de bestuurders van het Fonds.

Transacties met verbonden partijen

Betreffende de uitvoeringsovereenkomst tussen het Fonds en KAS BANK met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- de wijze waarop de premie wordt vastgesteld;
- de wijze waarop en de termijnen waarin de premie moet worden voldaan;
- de procedures die van toepassing zijn bij het niet-nakomen van de verplichting tot premiebetaling van de sponsor;
- procedures die gelden bij het opstellen en wijzigen van het pensioenreglement;
- voorwaarden waaronder toeslagverlening (indexatie) plaatsvindt; en
- uitgangspunten en procedures die van toepassing zijn ten aanzien van de besluitvorming over vermogenoverschotten en vermogenstekorten.

Er hebben zich gedurende het verslagjaar (2011: geen) geen transacties voorgedaan tussen het Fonds en bestuurders van het Fonds.

Jaarverslag 2012

Aantal personeelsleden

Bij het Fonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de sponsor. De hieraan verbonden kosten zijn voor rekening van de sponsor.

Bezoldiging bestuurders

Er vindt geen bezoldiging plaats aan de bestuurders van het Fonds.

Belastingen

De activiteiten van het Fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Jaarverslag 2012

Overige gegevens

Bestemming van Saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten van € 17.133 wordt ten gunste van de reserves gebracht.

Gebeurtenissen na balansdatum

In februari 2012 heeft het Bestuur een principe besluit genomen om – als de financiële positie van het Fonds niet verbetert – de pensioenaanspraken en –rechten uiterlijk 1 april 2013 te korten met maximaal 1,2%. Omdat de dekkingsgraad per 31 december boven de in het herstelplan te behalen dekkingsgraad van 104,0 ligt, is het niet nodig om deze kortingsmaatregel door te voeren. Mocht de dekkingsgraad op 1 januari 2014 alsnog onder het minimaal vereist eigen vermogen liggen dan moet alsnog een kortingsmaatregel worden doorgevoerd. In het verslag van het Bestuur is hierover een uitgebreidere toelichting opgenomen.

Jaarverslag 2012

Actuariële Verklaring over het jaar 2012

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK te Amsterdam is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2012.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangevane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

Jaarverslag 2012

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een reservetekort

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van artikel 132 vanwege het reservetekort.

Op basis van de uitkomsten van de uitgevoerde consistentietoets in 2012 concludeer ik dat er sprake is van consistentie tussen de gewekte verwachting, de financiering en het realiseren van toeslagen. Echter, op basis van het herstelplan zal het pensioenfonds voorlopig niet in staat zijn om volledige uitvoering te kunnen geven aan het toeslagbeleid.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK is naar mijn mening niet voldoende, vanwege het reservetekort.

's-Hertogenbosch, 31 mei 2013

Mevrouw A.M.J.H. van der Heijden AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

Jaarverslag 2012

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening over 2012 van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid

Jaarverslag 2012

van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 31 mei 2013

KPMG Accountants N.V.

W. Teeuwissen RA